

En ung helgdag som minns en gammal historia

Berättelse

Den 6 juni firar Sverige sin nationaldag. För många känns det som en självklar dag, men som röd helgdag är den faktiskt ganska ung. Bakom datumet finns däremot en mycket gammal historia.

Varför valdes just den 6 juni? Det handlar om två händelser långt tillbaka i tiden. Den 6 juni 1523 valdes Gustav Vasa till svensk kung vid ett möte i Strängnäs. Med det upplöstes unionen med Danmark, och grunden lades för ett självständigt svenskt rike. Nästan trehundra år senare, den 6 juni 1809, antog Sverige en ny regeringsform. En regeringsform är en grundlag, alltså en av de viktigaste lagarna i landet, och den begränsade kungens makt. Samma datum knyts alltså till två viktiga steg i Sveriges historia.

Dagen har inte alltid hetat nationaldag. Redan 1893 började man fira den 6 juni på Skansen i Stockholm, och från 1916 kallades dagen Svenska flaggans dag. Namnet "Sveriges nationaldag" infördes officiellt först 1983. Och det var inte förrän 2005 som dagen blev en allmän helgdag, det vill säga en röd dag då många är lediga. För att inte lägga till en extra ledig dag tog man samtidigt bort annandag pingst som helgdag.

Hur firandet ser ut skiljer sig mycket från plats till plats. Många kommuner ordnar någon form av program med musik, tal och flaggor. På en del orter hålls särskilda ceremonier där kommunen hälsar nya svenska medborgare välkomna och delar ut medborgarbevis. Samtidigt finns det de som flaggar utanför huset, har picknick i parken eller helt enkelt njuter av en ledig sommardag utan att göra något särskilt. Till skillnad från midsommar saknar nationaldagen tydliga, gemensamma traditioner, och firandet är helt frivilligt.

Så nationaldagen är på sätt och vis en ung helgdag med gamla rötter. Datumet pekar bakåt mot 1523 och 1809, medan själva firandet och den lediga röda dagen hör vår egen tid till.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
nationaldag	en dag då ett land firar sig självt och sin historia
allmän helgdag	en röd dag i lagen, då många har ledigt från arbetet
självständig	fri och inte styrd av ett annat land
union	när två eller flera länder hör ihop under en gemensam regent
upplösas	ta slut; gå isär
regeringsform	en av Sveriges grundlagar, om hur landet ska styras
grundlag	en av de viktigaste lagarna, som är svår att ändra
begränsa	göra mindre; sätta en gräns för något

ORD	FÖRKLARING
medborgare	en person som tillhör ett land och har dess pass
ceremoni	en högtidlig samling med ett bestämt program
medborgarbevis	ett papper som visar att man blivit medborgare
frivillig	något man får välja själv; man måste inte

Läsförståelsefrågor

1. Varför valdes just den 6 juni till nationaldag?
 1. För att det är den varmaste dagen på året.
 2. För att två viktiga händelser i landets historia skedde det datumet.
 3. För att Skansen öppnade den dagen 1893.
2. Vad hände den 6 juni 1523?
 1. Gustav Vasa blev vald till kung och banden till Danmark bröts.
 2. Sverige fick sin första flagga.
 3. Sverige gick med i en union med Danmark.
3. Vad innebar 1809 års regeringsform enligt texten?
 1. Att kungen fick all makt i landet.
 2. Att kungens makt fick gränser genom en ny grundlag.
 3. Att Sverige slutade ha en kung.
4. Vad gjorde man när nationaldagen blev röd dag 2005?
 1. Man lade till en helt ny ledig dag utan att ta bort någon.
 2. Man tog samtidigt bort annandag pingst som helgdag.
 3. Man flyttade midsommar till en annan dag.
5. Hur beskriver texten firandet av nationaldagen?
 1. Som något alla svenskar gör på exakt samma sätt.
 2. Som varierat och frivilligt, olika från ort till ort.
 3. Som förbjudet på vissa platser.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Namnet "Sveriges nationaldag" är äldre än namnet Svenska flaggans dag.
 2. Vissa kommuner hälsar nya medborgare välkomna på nationaldagen.
 3. Nationaldagen har lika tydliga traditioner som midsommar.
 4. Den 6 juni blev en allmän helgdag år 2005.
7. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Man började fira den 6 juni på Skansen redan på 1890-talet.
 2. Alla svenskar är lediga och firar stort på nationaldagen.
 3. De flesta familjer äter en särskild maträtt på nationaldagen.
8. Texten säger att nationaldagen är "en ung helgdag med gamla rötter". Förklara med egna ord vad som menas.

9. Varför tog man bort annandag pingst samma år som nationaldagen blev röd dag, tror du? Vad kan vara tanken bakom det?
10. Varför kan medborgarskapsceremonier passa just på nationaldagen, tror du? Motivera ditt svar.

Diskussionsfrågor

- Texten säger att nationaldagen saknar lika tydliga traditioner som midsommar. Varför tror du att vissa dagar får starka traditioner och andra inte?
- Vad tycker du att en nationaldag borde handla om – historien, samhället i dag, eller något annat?
- I texten beskrivs firandet som frivilligt. Är det en styrka eller en svaghet att man inte måste fira, tycker du?
- **Skriv (4–5 meningar):** Beskriv en nationell högtid eller helgdag som betyder något för dig, i Sverige eller i ett annat land. Vad gör man, och varför är dagen viktig?